

خلاصه: معرفي كتابي درباره فرش كه شامل سابقه تاريخي و رنگهاي بكاررفته، شيوة تهيه مواد و مصالح در فرشهاي تركمن و همچنين نحوه فرش بافي، گرهها، نقشها و طرحهاي فرش تركمني است.

فرشهاي تركمني

بختي در كتاب شناسي هنري

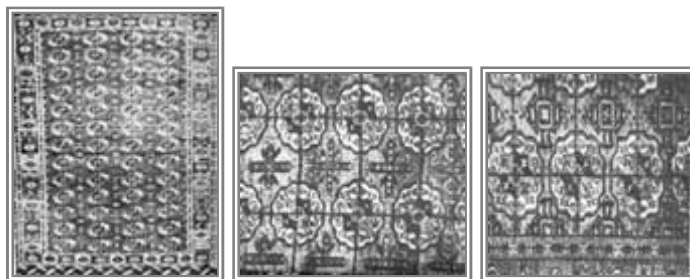
نوشته سیاوش آزادي-نشریه موزه هنرهای عامیانه هامبورگ

قالی شناسی رشته‌ای است از هنر شناسی که در کشورهای اروپایی بسیار پیشرفته و و بسط یافته است و کارشناسان بزرگی که از لحاظ علمی در آن تخصص دارند از آن دیار برخاسته‌اند و کتابهای برجسته و مهمی شامل پژوهش‌ها و بررسیهای باریک و جالب توجه نشر شده است. بی‌اغراق در این رشته هزارها کتاب به زبان انگلیسی و فرانسوی و آلمانی و روسی منتشر شده است و ماهی نیست که چندین ده کتاب در این خصوص به این زبانهای خارجی چاپ نشود. دریغ که در کشور ما که از سازندگان و صادرکنندگان بنام و مسلم این کالا است این علم چندان رونقی ندارد و شماره کتابهایی که در این رشته به زبان فارسی چاپ شده از شمار انگشتان دست تجاوز نمی‌کند و هنوز آنچنان که باید توجهی بدان نمی‌شود.

با اینهمه جای خوشوقتی است که از میان هموطنان ما کسی چون آقای سیاوش آزادی برخاسته و کتابی بلکه کتابهایی در این باره منتشر ساخته است که شهرت جهانی دارد. این چهارمین اثری است که این قالی‌شناس درباره فرشهای ترکمنی منتشر ساخته است.

کتاب مورد بحث ما مشتمل است بر یک تحقیق تاریخی از اصل و تبار ترکمنان که برای تهیه آن از منابعی چون لغت ترک محمود کاشغری و جامع التواریخ خواجه رشیدالدین فضل‌الله و شجرة تراکمه تألیف ابولغازی بهادرخان که در زمان شاه عباس اول سالها در اصفهان می‌زیسته گرفته تا نویسندگان متأخری همچون بارتلد و امیری و هوآرت و کارل یان و هوتسما و بسیاری دیگر بهره گرفته و نام تیره‌های ترکمن و توتمها و طمغاهای هریک را براساس منابع مهم بر شمرده است و ضمناً به تاریخ قالی بافی در میان ترکمنان توجه کرده و همچنین اهمیت این هنر و ضرورت آن را در زندگی روزمره این مردم نمودار ساخته است.

آزادی در این کتاب از زنگهایی که برای تهیه فرشهای ترکمنی به کار برده می‌شود تا شیوة تهیه آنها و مواد و مصالح فرش بافی و گرهها و نقشها و گلهاي خاص هریک از تیره‌ها سخن گفته است.

نقشه‌ای هم از مرزهای خراسان و محل سکونت تیره‌های مختلف درج کرده است که بسیار سودمند است و در پایان کتابشناسی مفصلی از هشتاد اثر برجسته‌ای که درباره فرشهای ترکمنی به زبانهای آلمانی و روسی و انگلیسی و فرانسوی منتشر شده است به دست داده.

از این گذشته 56 تصویر رنگی از نمونه فرشهای گوناگون تیره‌های مختلف و مفرشها و جلها و توبره‌ها و جوال‌ها و خورجین‌ها و بقچه‌ها و مانند آنها که وسایل ضروری زندگی ترکمنان است از موجودی موزه‌های برلن و لویک و هامبورگ و مجموعه‌های خصوصی چاپ کرده است. قدمت بعضی از این نمونه‌ها به صد و چند و حتی دویست سال هم می‌رسد.

شک نیست که این کتاب از استادی و احاطه کامل مؤلف آن داستان می‌زند و نشان می‌دهد که با چه دقت و باریک بینی طرح این کتاب را ریخته و کوشیده است نکته‌ای فروگذار نکند و کتابی هرچند مختصر ولی جامع بدست دهد.

پاورقی‌ها

1-siawosch azadi